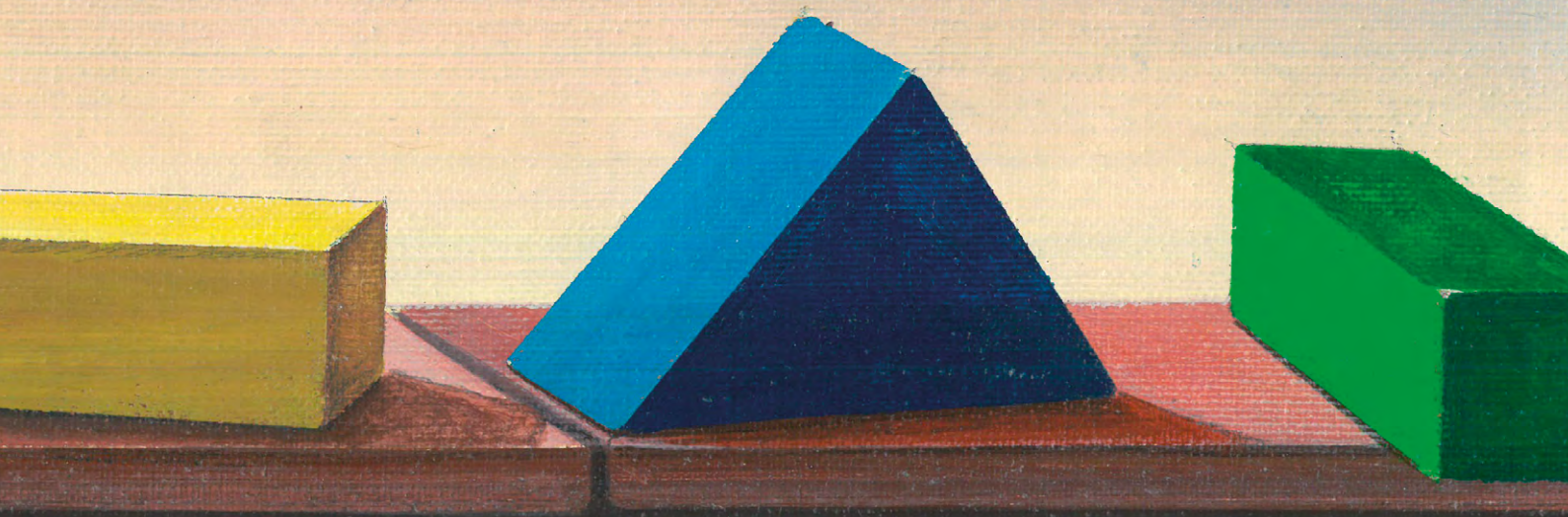

Q 45

alfabetitzacions sociopolítiques, ciutadania i emancipacions

carpeta

Política, pedagogies i ciutadania emancipada

Xavier Besalú • 5

Els relats de la història com a motiu de conversa educativa

Judit Soler i Eulàlia Collelldemont • 15

Alfabetitzacions sociopolítiques, ciutadania i emancipacions: la dimensió econòmica

Mireia Claverol i Ferran Polo • 21

La paradoxa del confinament i el teixit de xarxes

Mijo Miquel Bartual • 31

contínua

Educació d'adults: democràcia, ciutadania i emancipació

Licínio C. Lima • 43

persones, territoris i experiències

Algunes experiències viscudes d'allò anomenat educació/alfabetització política

Sebas Parra i Miquel Blanch • 55

La Troca com a projecte emancipador. La seva gènesi

Escola Comunitària de Formació Permanent la Troca • 68

Ciutadania activa al CEPA Son Canals (Palma, Mallorca)

Maria Magdalena Balle Garcia • 77

El desenvolupament local com a procés educatiu: la intervenció de l'associació IN LOCO en la Serra de Caldeirão

Maria Priscilla Soares i Alberto Melo • 86

Emancipació feminista a l'Institut Bitàcola

Maria Ballbé Martínez i C. Xavier Molina Avalos • 107

investigació

Barreres d'accés a l'educació secundària post-obligatòria a Barcelona.

Oferta, experiències escolars i orientació

Judith Jacovkis, Alejandro Montes i Aina Tarabini • 115

arxiu

dialògica

La Repartidora: sabers comuns a través dels llibres

Jordi G. Miravet • 127

fotografia • 135

llibres

La represa del moviment Freinet valencià

Consol Aguilar Ródenas • 137

La força del coneixement

Xavier Besalú • 142

Com participar

Quaderns d'Educació Contínua?

Les pàgines de la nostra revista estan obertes a tot tipus de col·laboracions relacionades amb l'Educació i la Formació de les Persones Adultes. El nostre interès és oferir la publicació a tots aquells que desitgen col·laborar en ella exposant els seus coneixements, les seues reflexions i experiències analitzades. Així com també a les persones i institucions que desitgen difondre a través dels Quaderns d'Educació Contínua les seues iniciatives i activitats dins d'aquest àmbit.

Les col·laboracions han de requerir les següents condicions bàsiques:

- L'extensió dels treballs serà de 10 pàgines en format DIN A-4, a doble espai, amb un títol que sintetitze el seu contingut. És convenient d'intercalar apartats que divideixquen i ordenen les diferents parts de l'exposició.
- S'enviarà dues còpies del treball acompanyades d'una versió d'aquest en suport informàtic, preferentment en Winword. S'aconsella, si el tema ho permet, incloure gràfics, quadres sinòptics, etc., que il·lustren i completen el contingut del text.
- Com és natural la revista podrà realitzar una «correcció d'estil» sobre el text original, que en cap dels casos alterarà els conceptes ni l'enfocament adoptats per l'autor.
- Notícies i dades per a ser incloses en les pàgines informatives de la revista, sobre congressos, jornades, convenis, acords, programes, plans, iniciatives, projectes; cursos, conferències, debats, premis i concursos; publicacions de llibres, revistes, manuals, etc.
- Ha d'incloure sempre la font responsable i les notes de referència on el lector pugui requerir major informació.

dialogica

La Repartidora: sabers comuns a través dels llibres

Jordi G. Miravet, membre de La Repartidora

“Som estudiants, no mercaderia”. L’Assemblea Interuniversitària com a germen

El curs 2011-2012 començava al caliu del 15M, que mesos abans havia omplert les places d’arreu de l’Estat espanyol i les energies de prendre els carrers es feien presents a les facultats de les universitats. A València, poques setmanes després d’iniciar les classes, es van constituir assemblees als diferents campus de la universitat, aglutinades en l’Assemblea Interuniversitària (AI), que es va convertir en l’òrgan de coordinació i en la ferramenta de l’estudiantat per a practicar la democràcia directa. L’AI era hereva del moviment contra Bolonya, que anys abans havia esdevingut un referent contra el procés de mercantilització de l’educació. Va veure de tota aquesta experiència i, ahora, es va nodrir de l’anticapitalisme de carrer, molt millor organitzat i més heterodox que en etapes anteriors. Amb aquest caldo de cultiu va sorgir un moviment estudiantil organitzat, amb forta presència al carrer i netament anticapitalista, que denunciava el procés mercantilitzador que patia l’educació i que va tindre presència fins al 2015.

Destaquem aquest període perquè va tindre una importància cabdal per a entendre que és hui La Repartidora i els projectes que, d’alguna manera, en formen part. En primer lloc, per a algunes de nosaltres la militància en el mo-

viment estudiantil d'aquells anys va suposar una vertadera escola popular. en què vam aprendre que suposa la mercantilització de l'educació i vam desenvolupar col·lectivament diverses estratègies per a combatre-la. Segonament, algunes de nosaltres vam participar d'aquell procés i vam generar forts vincles entre nosaltres que encara perduren en l'actualitat, un fet que en ha convertit, a unes poques, en una vertadera comunitat de vida. I, finalment, quan va acabar el cicle mobilitzador comprés entre 2011-2015, mentre alguns militants van participar del nou cicle electoral emergent, altres vam iniciar projectes cooperatius i culturals que han cristal·litzat amb projectes com Caliu o La Repartidora.

La Repartidora, una aposta política des de la cultura i el pensament

La Repartidora és un espai social i cultural de Benimaclet (València) per a la difusió, debat, formació i recerca d'alternatives socials, polítiques i econòmiques, des del pensament crític i els moviments socials, sobre la base de la radicalització democràtica, l'autogestió i l'autonomia de l'esfera social. Per a dur a terme aquesta tasca, treballem en diversos projectes: la llibreria, Caliu Espai Editorial i Sabers Comuns.

La Repartidora: la llibreria

La llibreria La Repartidora naix l'any 2014. Després de dos primers anys d'ines- tabilitat, un nou equip va assumir el timó del projecte i va aconseguir no haver de bai- xar la persiana. Però no va ser fins a l'estiu de 2018 que es va apostar fermament per fer de La Repartidora un projecte sostenible en el temps, amb voluntat de poder viu- re del treball de llibreteres i consolidar-se com un espai de difusió d'idees radicals per tal de contribuir al canvi social.

En aquests dos anys i mig, malgrat la pandèmia, podem dir que el projecte s'ha consolidat. Amb la idea principal de difusió del pensament crític a través dels llibres, hem multiplicat per dos l'oferta de llibres; hem continuat treballant amb diversos col· lectius dels moviments socials, tant al barri com a la ciutat, per tal de proporcionar ferramentes transformadores des de la cultura i els llibres; i, en aquesta línia, hem or- ganitzat vora un centenar de presentacions, debats, grups de lectura o xarrades i hem estat presents en diverses fires del llibre crític, feminista o anarquista arreu del País Valencià.

Un aspecte que m'agradaria destacar és que no som una llibreria a l'ús o, si més no, no volem ser-ho. No pretenem relacionar-nos amb la gent ve a l'espai com a vene- dor-consumidor (tot i que és evident que algú compra i algú ven). Tot i que hi ha un equip de treball, actualment format per dues persones, la llibreria és un espai de tro- bada, l'espai material d'una comunitat de sòcies que decideix sobre els aspectes es- tructurals del projecte.

Caliu Espai Editorial

Caliu va nàixer a la primavera de 2015, amb la conversió en editorial de la distribuïdora crítica Independència Total. El projecte es creà per a omplir el buit que patim al País Valencià pel que fa al relat social contat pels col·lectius dels moviments socials. Caliu significa “el que resta del foc” i, al mateix temps, “afecció extingida aparentment”, que pot tornar a cremar. Eixe és metafòricament l’objectiu de Caliu: d’una banda, recuperar les restes del foc, la memòria dels col·lectius, les lluites, les maneres de viure...; de l’altra, generar llibres que facen reviure velles flames, a través de la memòria, de propostes pràctiques alternatives al capitalismes, etc...

En aquesta línia, treballem a partir de diverses col·leccions de les quals cal destacar Sud i Sobirania. A partir de la primera treballem temes de memòria social del País Valencià, com les lluites pel territori dels últims anys, el moviment estudiantil o les pràctiques feministes que s’estan duent a terme. Amb el paraigües de la segona tractem les diverses alternatives que s’estan construint, principalment a casa nostra però no només, enfront del model socioeconòmic actual. En aquest sis anys hem publicat una vintena de llibres i hem donat veu a diversos col·lectius i militants del País, com organitzacions estudiantils, feministes, ecologistes, veïnals, pedagògiques, etc.

Podem afirmar que Caliu és una aposta deficitària en termes econòmics (no genera pèrdues, però tampoc sosté les vides de qui hi treballem), ja que el tipus de llibre que editem: llibres en català, temàtica local, autoria col·lectiva, etc. comporta moltes limitacions a l’hora de vendre els llibres. No obstant això, hem decidit apostar políticament per aquesta línia editorial perquè entenem que aquesta feina és important quant a la creació d’un relat propi des dels moviments socials del País Valencià.

Sabers Comuns

Durant el confinament vam posar en marxa una nova branca del projecte per tal d’eixamplar La Repartidora més enllà de l’equip de la treball de la llibreria i l’editorial. Sabers Comuns pretén ser un espai de debat i anàlisi reposat sobre les pràctiques que s’estan duent a terme en diferents col·lectius dels moviments socials, sense caure en el teoricisme ni l’avanguardisme cultural, l’objectiu és reflexionar sobre la realitat política i social.

Fins al moment i com a conseqüència de la pandèmia, no s’ha pogut consolidar una dinàmica de treball. Tot i això, al desembre es va organitzar una trobada feminista en format virtual amb les autores del llibre *Teixit feminismes. Memòria, comunitat i territori*, a partir d’un grup de treball que es va crear exclusivament per a aquesta jornada. Pel que fa al model organitzatiu, i seguint l’exemple de la trobada feminista, Sabers Comuns no pretén generar una estructura, sinó grups de treball per a desenvolupar tasques concretes a partir de les propostes que es llancen des del col·lectiu.

Tot i que de moment no ha anat més enllà de la trobada feminista de finals d'any, es vol seguir treballant perquè Saber Comuns esdevinga un espai d'aprenentatge col·lectiu fora dels circuits academicistes (marcats sovint per l'elitisme intel·lectual i la generació d'uns sabers deslligats de societat i de les seues necessitats) que pugua generar debats necessaris dins dels moviments socials.

La comunitat en el centre

Des del començament vam tindre clar que un projecte com la Repartidora no se sosté sol. Ni podem ni volem, perquè hem après del feminisme que la vulnerabilitat de les nostres vides ha de tindre una resolució col·lectiva. Des del poder se'ns vol individualitzats per a acabar amb tot el potencial crític i creatiu que tenim, per tal de convertir-nos en votants que consumeixen i consumidors que voten.

Enfront de l'individualisme i d'uns estats que cada vegada més autoritaris i al servei dels mercats, entenem que la comunitat ha de ser la institució a (re)explorar per a garantir la reproducció d'una vida digna. Com explica Raquel Gutiérrez i Huáscar Salazar en el llibre *Produir el comú* (Caliu 2020), “per a això recorrem a la noció de comunitari, que bàsicament entenem com una manera d'establir i organitzar relacions socials de «compartència» (Martínez Luna, 2014) i cooperació —vincles i maneres de fer compartits i coordinats— que tendeixen a generar equilibris dinàmics no exempts de tensió amb la finalitat de reproduir la vida social, enmig dels quals una col·lectivitat té i assumeix la capacitat autònoma, autodeterminada i autoregulada de decidir sobre els assumptes relatius a la producció material i simbòlica necessària per a garantir la seua vida biològica i social a través del temps”.

La definició de “comunitari” que acabem de citar escapa de la nostra humil aportació des del món del llibre, però explica molt bé el nostre sentir i les pràctiques de diversos col·lectiu arreu d'Amèrica Llatina. Nosaltres, des del nostre projecte, intentem des de la quotidianitat, els vincles i les necessitats compartides, generar un teixit de comunitats, ja siga amb les sòcies, amb la xarxa del llibre crític o amb col·lectius dels moviments socials.

L'Horitzontal, projecte de vida comunitària

El projecte de La Repartidora el conformen quatre persones (dos de les qual són les treballadores de la llibreria) que, al seu torn, formen part del projecte de vida comunitària L'Horitzontal. A L'Horitzontal es viu amb economia compartida, un fet que implica que els sous, els estalvis i els recursos materials estan socialitzats i no pertanyen a cadascú individualment; a més d'esborrar, de mica en mica, la divisió salarial entre tasques productives i reproductives. Totes treballem, fora o dins de casa, reproduint la vida i/o produint per a altres o per a nosaltres, però totes rebem el mateix per la feina que desenvolupem i ens nodrim per igual de la feina de les altres.

En aquest sentit, organitzar-nos de manera comunitària ens va permetre tirar endavant La Repartidora durant el temps que el projecte no era autosuficient i garantia els jornals de les persones que hi treballaven. Això va ser possible perquè amb els sous de la resta de persones de la comunitat es garantia cobrir les necessitats de la persona que treballava a la llibreria, un fet que no haguera sigut possible des d'una perspectiva individualitzada de l'economia. Per tant, L'Horitzontal s'ha convertit en garant del projecte i una assegurança a l'hora d'emprendre projectes pel suport col·lectiu que hi ha al darrere.

Les sòcies

La Repartidora és una associació. Això vol dir que hi ha una comunitat de sòcies que sosté el projecte, en el nostre cas en són més de 150. Aquestes persones garanteixen la continuïtat del projecte en diversos aspectes: en l'econòmic, les aportacions de les sòcies cobreixen les despeses base del projecte (lloguer, internet, llum aigua, assegurança...); en l'emocional, moltes ens han fet costat com, per exemple, quan ens van fer fora del local en 2018 o durant el mesos de confinament per la pandèmia; en el polític, ja que són moltes les sòcies que s'involucren en les diverses branques del projecte, perquè l'entenen com una ferramenta de transformació social des del pensament de la qual formen part. Per a nosaltres el projecte no tindria sentit sense elles, perquè pensem que La Repartidora ha de ser un espai comunitari i que ha de caminar per a ser-ho més encara.

Moviments socials

Sempre hem entès La Repartidora no com una llibreria a l'ús, sinó com un col·lectiu social més que treballa des dels llibres i la difusió del pensament crític. És per això que intentem que les tres branques del projecte: llibreria, editorial i l'espai de sabers comuns servisquen com a ferramentes per a altres col·lectius que lluiten per la transformació social en clau comunitària, d'autogestió i suport mutu.

En aquest propòsit hem treballat i treballem amb diversos col·lectius del barri de Benimaclet i la ciutat de València com, per exemple, diferents assemblees veïnals (com Cuidem Benimaclet, o La Saïdia Comuna), que es coordinen a partir d'EntreBarris; Per l'Horta, moviment social que lluita per la protecció de l'Horta de València i per posar en valor aquest paisatge, el seu patrimoni agrícola, hídric, cultural i històric; L'Assemblea Feminista de Benimaclet; projectes que treballen des del periodisme transformador com la Directa o des de la fabricació ètica de productes tèxtils com Cendra i Ubeefe.

La xarxa del llibre crític i l'economia social

Un altre aspecte que ens identifica en aquesta idea de fer política en clau comunitària és la construcció i participació en xarxes. D'una banda en l'ecosistema del llibre

crític amb llibreries, editorials i distribuïdors d'arreu de l'Estat espanyol, com Virus Editorial, Traficantes de Sueños, Cambalache o La Ciutat Invisible, perquè creiem que es important enfortir el sector del llibre crític amb relacions de cooperació i suport mutu en un context en què el sector es trobada cada vegada més copat per grans empreses com Amazon.

D'altra banda participem en REAS-PV, la Xarxa de l'Economia Alternativa i Solidària al País Valencià, perquè com a *empresa política* (després parlarem més sobre el terme) anticapitalista creiem que ens hem d'organitzar amb altres agents per tal de construir un altre circuit d'economia que es base en uns altres valors i estiga al servei del desenvolupament personal i comunitari, com a instrument que contribuïska a la millora de la qualitat de vida de les persones i del seu entorn social.

Més enllà de la teoria. Posar en valor les practiques

Tot i que la tasca de La Repartidora té una essència teòrica: produir i difondre pensament crític per la transformació social, volem remarcar la importància de les pràctiques per tal d'alterar l'estatu quo, entenent aquestes com l'element més important de difusió, aprenentatge i transformació, i que la teoria ha de ser entesa com un element que acompanya les pràctiques i ens ajuda a repensar-les constantment. En aquest sentit, des del projecte intentem ser conseqüents i concretar a través de les pràctiques els valors que creiem importants.

Empresa política

Agafem prestat de les companyes de Traficantes de Sueños el terme *empresa política* que, com expliquen, és una estructura en què “diverses persones es poden unir per a posar en marxa projectes productius, que generen ocupacions, béns i serveis, a partir de principis ètics. Aquesta és la base de l'economia social que ja compta, en tot l'Estat i arreu del món, amb milers de cooperatives, associacions i empreses que produeixen segons un altre model econòmic. El seu objectiu no és acumular beneficis, sinó generar béns i serveis a través d'estructures productives justes, on prevalguen la igualtat laboral, la igualtat de gènere i el respecte pel planeta”.

A la pràctica aquest concepte es concreta principalment en unes bones condicions laborals (tant per a les dues persones que treballen a La Repartidora com per a les persones amb qui treballem, sempre que aquesta decisió depenga de nosaltres); en la venda de productes ètics fabricats d'acord amb criteris de sostenibilitat ambiental i justícia laboral com, per exemple, la roba que venem a la botiga; en la manera que ens organitzem: sempre horitzontal, a través d'una assemblea setmanal per a coordinar el treball i amb una assemblea anual de sòcies per tal de decidir juntes els aspectes estructurals del projecte; en el treball en xarxa i amb altres col·lectius de l'Economia Social i Solidària, com la cooperativa de serigrafia artesanal i sostenible Cen-

dra, que treballa amb teixit orgànic, reciclat i/o local, les distribuïdores Traficantes de Sueños o Virus o el mitjà de comunicació la Directa; en orientar el nostre treball en el sentit de ser útils als col·lectius dels moviments socials, és a dir, fer política a través del que produïm, en aquest cas pensament crític per al canvi social.

Tenim clar que no podem ser un bolet aïllat i que hem de treballar políticament amb altres col·lectius, implicar-nos en les lluites del barri, en la defensa del territori o en la cultura popular. A més, pensem que cal entendre tots els aspectes de la vida e termes polítics: com vivim i amb qui, on consumim i per què, com ens relacionem amb el nostre entorn, on treballem i quant.

Cultura lliure

Si creiem en un canvi en la manera d'ensenyar-aprendre, sens dubte en d'entendre la cultura com un bé comú. Els moviments per la cultura lliure advoquen per la lliure difusió del coneixement i les expressions artístiques de la societat. Entenem que aquests sabers són resultat de la col·laboració social i que bloquejar-los a través de les lleis de propietat intel·lectual és perjudicial per al desenvolupament de la societat i de cadascun dels seus membre.

En aquest sentit, des de Caliu Espai Editorial publiquem els nostres llibres amb llicència Creative Commons, que permet la còpia i distribució sense ànim de lucre; en el moment en què els nostres llibres ixen al carrer, pengem un PDF en la nostra web per a descarregar lliurement. Però, volem matisar que lliure no vol dir gratuït, que volem donar valor al treball que es genera del món de la cultura i que, per tant, ha de ser la comunitat que en faça ús qui es faça càrrec, a través de múltiples formes que existeixen, d'aquests projectes.

Les cures

Quan parlem de cures “ens referim al conjunt de tasques que produeixen béns i serveis que serveixen per regenerar quotidianament i generacionalment el benestar físic i emocional de les persones, i que es produeixen normalment en circuits d'intimitat i en el marc de les llars” (de pàgina web: <https://www.barcelona.cat/ciutatcuidadora/ca/que-son-les-cures>). En els col·lectius socials en parlem molt, de cures, tot i això ens és complicat trobar aquests espais en una societat accelerada i hiperproductiva que també afecta els entorns militants.

En La Repartidora som conscients de les tensions que genera aquest fet i és un tema de debat constant. Les nostres principals necessitats emocionals i físiques són resoltes en l'Horitzontal, on les quatre persones que en formem part intentem equilibrar les hores de treball tenint en compte el treball productiu i el reproductiu, per tal que totes dediquem un temps acceptable al treball i puguem tindre temps per al descans, l'oci o la militància; a més, organitzem assemblees periòdiques per parlar sobre

com estem emocionalment. Des de l'àmbit de treball de La Repartidora també posem en pràctica alguns mecanismes per tal de cuidar-nos i que el treball no ens deixi sense l'espai de cures. En aquest sentit, hem decidit no obrir la botiga els dilluns per poder fer tasques reproductives com netejar o fer la compra i ens hem marcat un màxim de 30 hores setmanals de treball (que volem rebaixar a 25).

A tall de conclusions

En el següent text hem intentat explicar què és La Repartidora i com treballa des dels llibres i el pensament crític per a contribuir a la transformació social i a la vida en comú a partir dels elements fonamentals: els projectes, la comunitat i les pràctiques. En primer lloc, en La Repartidora conviuen tres projectes: la llibreria, l'editorial Caliu i l'espai de pensament Sabers Comuns. Amb aquestes tres potes es pretén generar i difondre pensament crític a partir d'estructures pròpies, allunyades dels objectius mercantilistes i de control social per part dels estats i del mercat.

En segon lloc, parlem de comunitat (o comunitats), perquè el projecte s'articula a partir de diverses xarxes que el sostenen i que, al mateix temps, li exigeixen compromís, estar en conflicte constant, que és al meu paper la potencialitat més gran que té: la necessitat individual i col·lectiva de qüestionar les nostres pràctiques quotidianes, l'essència del pensament crític.

Sovint se'ns mostra la teoria com allò important i quasi sempre dissociada. Es dona molta importància als grans discursos i al posicionament teòric a les xarxes. Tothom tenim clar el discurs i anem buidant els conceptes a mesura que els utilitzem una vegada rere altra. És per això que, finalment, volem donar importància a les pràctiques. Pensem que tot i que la teoria ha de ser un element important que ens ajude a repensar-les, hem d'incidir en el fet que és en les pràctiques on està la transformació; on, a través de l'exemple concret, podem aprendre i ensenyar que una altra manera de fer les coses és possible i que podem construir un món nou amb les nostres mans.

Revista semestral
primavera 2021 · Núm. 45
12 €

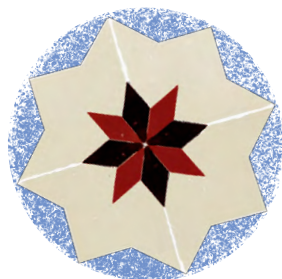
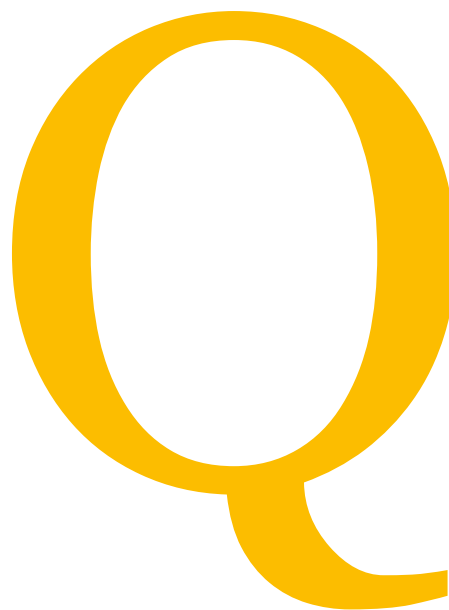

TAREPA - PV
Taller per a l'Acció Renovadora
de l'Educació Permanent d'Adults

L'ULLAL Edicions

 Associació de Persones
Adultes Participants
CPFFA FRANCESC BOSCH IMORATA

seminaris
estiu viu

